"הַשַּׁרְח הַחַלַבִּי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר דברים

פרשת ניצבים

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005

לְיִרְאָה אֶת־הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד
וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
נט וְהִפְלָא יְהוָה אֶת־מַכֹּתְךָ וְאֵת
מַכּוֹת זַרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלֹת
וְנֶאֱמָנוֹת וָחֳלָיִם רָעִים
ס וְנֶאֱמָנִים׃ וְהֵשִׁיב בְּךָ אֵת
כָּל־מַדְוֵה מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ
סא מִפְּנֵיהֶם וְדָבְקוּ בָּךְ׃ גַּם כָּל־
חֳלִי וְכָל־מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעְלֵם
יְהוָה עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדָךְ׃
סב וְנִשְׁאַרְתֶּם בִּמְתֵי מְעָט תַּחַת
אֲשֶׁר הֱיִיתֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
לָרֹב כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה
סג אֱלֹהֶיךָ׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ
יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אֶתְכֶם
וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם כֵּן יָשִׂישׂ
יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם
וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וְנִסַּחְתֶּם
מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־
סד שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וֶהֱפִיצְךָ יְהוָה
בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ
וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ וְעָבַדְתָּ שָּׁם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ
סה אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ עֵץ וָאָבֶן׃ וּבַגּוֹיִם
הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ וְלֹא־יִהְיֶה
מָנוֹחַ לְכַף־רַגְלֶךָ וְנָתַן יְהוָה
לְךָ שָׁם לֵב רַגָּז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם
סו וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ׃ וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים
לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם
סז וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ׃ בַּבֹּקֶר
תֹּאמַר מִי־יִתֵּן עֶרֶב וּבָעֶרֶב
תֹּאמַר מִי־יִתֵּן בֹּקֶר מִפַּחַד
לְבָבְךָ אֲשֶׁר תִּפְחָד וּמִמַּרְאֵה
סח עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ וֶהֱשִׁיבְךָ
יְהוָה ׀ מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת בַּדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא־תֹסִיף
עוֹד לִרְאֹתָהּ וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם
לְאֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת
וְאֵין קֹנֶה׃
סט אֵלֶּה דִבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר־
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לִכְרֹת
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב
מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת אִתָּם
בְּחֹרֵב׃

שביעי
כט א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם רְאִיתֶם אֵת
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְעֵינֵיכֶם
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־
ב עֲבָדָיו וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ הַמַּסּוֹת
הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ הָאֹתֹת
ג וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם׃ וְלֹא־
נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לָדַעַת וְעֵינַיִם
לִרְאוֹת וְאָזְנַיִם לִשְׁמֹעַ עַד
ד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם
אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לֹא־בָלוּ
שַׂלְמֹתֵיכֶם מֵעֲלֵיכֶם וְנַעַלְךָ
ה לֹא־בָלְתָה מֵעַל רַגְלֶךָ׃ לֶחֶם
לֹא אֲכַלְתֶּם וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא
שְׁתִיתֶם לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי אֲנִי
מפטיר
ו יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וַתָּבֹאוּ אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא סִיחֹן מֶלֶךְ־
חֶשְׁבּוֹן וְעוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן
לִקְרָאתֵנוּ לַמִּלְחָמָה וַנַּכֵּם׃
ז וַנִּקַּח אֶת־אַרְצָם וַנִּתְּנָהּ לְנַחֲלָה
לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
ח הַמְנַשִּׁי׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר
תַּעֲשׂוּן׃

נצבים
ט אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם ס
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם
שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל
י אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃ טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב
יא עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ׃ לְעָבְרְךָ
בִּבְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְאָלָתוֹ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֹּרֵת עִמְּךָ
שני
*יב הַיּוֹם׃ לְמַעַן הָקִים־אֹתְךָ
הַיּוֹם ׀ לוֹ לְעָם וְהוּא יִהְיֶה־
לְּךָ לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־
לָךְ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ
יג לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ וְלֹא
אִתְּכֶם לְבַדְּכֶם אָנֹכִי כֹּרֵת אֶת־
הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאָלָה
יד הַזֹּאת׃ כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה
עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה

האדא לתכ׳ף אלא אלאיסים אלמכראם ואלמכ׳יף האדא אלא אללה אלהך: 59. **והפלא** – ויפריק אללה אלא צ׳רבתך ואלא צ׳רבת נסלך צ׳רבת כבאר ואמינאת ואווג׳ע ראדיין ואמינין: 60. **והשיב** – וירג׳יע אללה פיך אלא ג׳מיע אווג׳ע מצריין אלדי כ׳יפית מן קדמהון וילזקו פיך: 61. **גם** – איצ׳א ג׳מיע מראץ׳ וג׳מיע צ׳רביה אלדי לם מכתוב פי כתאב אלשריעא האדי יטלעהון אללה עליך חיתא פנייך: 62. **ונשארתם** – ותתבקו פי נאס קליל עווץ׳ אלדי כינתו כי כוואכיב אלסמא לל כתרא אין לם סמיעית פי צוט אללה אלהך: 63. **והיה** – ויכון כאלדי סאר אללה עליכון ליחסין ליכון וליכתיר ליכון כידא יציר אללה עליכון ליהליך ליכון וליפני ליכון ותנקלעו מן עלא אלארץ׳ אלדי אנתא ג׳אייה תם לתוורתהא: 64. **והפיצך** – ויבדרך אללה פי ג׳מיע אמאם מן טרף אלארץ׳ וחיתא טרף אלארץ׳ ותעבאד תם מעבודאד אלאג׳נבייה אלדי לם עריפית אנתא ואבתך כ׳שב וחג׳אר: 65. **ובגוים** – ופיל שעוב הימא לם תהדא ולם יכון רחא לקדאם רג׳לך ויג׳על אללה לך תם קלב מרג׳וג׳ ומשכ׳צת עיון ומכ׳רבאת אלנפס: 66. **והיו** – ויכונו חייאתך מעלקין לך מן קבל ותפזע ליל ונהאר ולם תאמין פי חייאתך: 67. **בבקר** – פיל ציביח תקול מן יג׳על עישא ופיל עישא תקול מן יג׳על ציביח מן פזע קלבך אלדי תפזע ומן מנצ׳ר עיונך אלדי תנצ׳ור: 68. **והשיבך** – וירג׳עך אללה למצר פיל מראכ׳יב פיל טריק אלדי קילית לך לם תעאוויד עאד לתנצ׳רהא ותנבעו תם לעדווינך לל עביד ולל אג׳וור וליס שארי: 69. **אלה** – הדולי כלם אלאחד אלדי ווצא אללה אלא מוסה לתקטע מע בנין ישראיל פי ארץ׳ מואב מן גיר אלאחד אלדי קטע מעהון פי חורב:

כט

1. **ויקרא** – ונדא מוסה אילא ג׳מיע ישראיל וקאל אליהון אנתו נצ׳רתו אלא ג׳מיע אלדי ציניע אללה לחצ׳רתכון פי ארץ׳ מצר לפרעון ולג׳מיע עבידו ולג׳מיע ארצ׳ו: 2. **המסות** – עוג׳יבאת עצ׳ימאת אלדי נצ׳רו עיונך אלאייאת ואלברהנאת אלעצ׳ימין הימא: 3. **ולא** – ולם ג׳על אללה ליכון קלב לתערפו ועיון לתנצ׳רו ואדנין לתסמעו חיתא אליום האדא: 4. **ואולך** – ומצ׳ית ליכון ארבעין סניה פיל בר לם פיניו אתיבכון מן עליכון ומדסך לם פניית מן עלא ריג׳לך: 5. **לחם** – טועם לם אכלתו וכ׳מר ומסכיר לם שרבתו לאג׳ל תערפו אין אנא אללה אלהכון: 6. **ותבאו** – וג׳יתו אלא אלמכאן האדא וכ׳רג׳ סיחן מליך חשבון ועוג מליך אלבתנאן למלאקתנא וצ׳רבנהון: 7. **ונקח** – ואכ׳דנא אלא ארצ׳הון ועטינהא לל ורתיה לראובני ולגדי ולניציף סיביט מנשי: 8. **ושמרתם** – ותחפצ׳ו אלא כלאם אלאחד האדי ותצנעו ליהון לאג׳ל תחתרזו אלא ג׳מיע אלדי תצנעו:

9. **אתם** – אנתו מנתצבין אליום כלכון קדאם אללה אלהכון רוסכון אסבטכון כ׳תיירנכון וערפכון ג׳מיע רג׳ול ישראיל: 10. **טפכם** – טפלכון נסוונכון וג׳אריבך אלדי פי מאבין מחטאך מן מלאקיט חטבך חיתא מסתקי מייתך: 11. **לעברך** – ליפוותך פיל אחד אללה אלהך ופי לענתו אלדי אללה אלהך קאטיע מעך אליום: 12. **למען** – לאג׳ל תבאת אילך אליום לו לל קום והוא יציר לך לל רב כאלדי כלם לך וכאלדי חלף לאבתך לאברהים ליצחק וליעקוב: 13. **ולא** מעכון וחדכון אנא קאטיע אלא אלאחד האדי ואלא אללעניה האדי: 14. **כי** – אין אלא מווג׳וד הינא מענא ואקיף אליום קדאם אללה אלהנא ואלא אלדי ליסו נצבים

וכן **ב. ד**: ופי זגיר וולדהא – ובצעיר ילדיה, כת״א (ובזעיר בנהא). **ג** מביא את שני התרגומים: ובשימתהא, ופי זוגר אוולדהא. **מבין רגליה** – וכן **כד**. **ג**: מן נסלהא – מזרעה, מצאצאיה. 59. **גדלת** – **כד**: עצ׳ימאת – נרדפים. **ונאמנות** – וכן **כד**. **ג**: צאדקאת – מוצדקות. **וחלים רעים** – וכן **כד**. **ג**: ואמראץ׳ מתכ׳אלפיה – ומחלות שונות. 60. **מדוה** – וכן **כד**. **ג**: אווג׳אע, עיליה, עליל ומריץ׳ – נרדפים לחולי. 64. **אלהים אחרים** – מעבודאד (=מעבודאת) חילופי ד/ת ראה במבוא, עמ׳ XXXI. 65. **תרגיע** – וכן **ב. ד**: תסתריח. **ג**: תהדא, תסתריח – נרדפים. **רגז** – וכן **ב. ד**: מנג׳עיז. **ג**: כ׳אייף, מנג׳עיז, מעביט, מזגול – נרדפים.

כט

2. **המסות** – נפלאות. **ב**: אל תג׳ריבאת – הניסיונות. **ד**: אסתימחאנת – מבחנים. 4. **ולא נתן לכם לב לדעת** – ובדומה לו **ב**: ומדסך לא ביליית, ובנרדפים אחרים **ד**: ונעלך לם בלייאת. 6. **למלחמה** – לא תרגם. **כד**: לל חרב. 8. **תשכילו** – תשמרו. **בג**: תפהמו – תבינו. **ד**: תנג׳חו – תצליחו. 10. **מחטב עציך** – מאוסף עציך. **כד**: מחטיב חטבך – מחוטב עציך. **ג**: מכסיר חַטַב, מחטיב חטב – משבר עצים, חוטב עצים. 11. **ובאלתו** – ובקללתו. **כד**: ופי חולפאנו – ובשבועתו. **ג**: ופי אימאנו ופי חולפאנו – בשבועתו, וכן בהמשך.

שלישי
*טו עִמָּנוּ הַיּוֹם: כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם
אֵת אֲשֶׁר־יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְאֵת אֲשֶׁר־עָבַרְנוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם
טז אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם: וַתִּרְאוּ אֶת־
שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ
וָאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם:
יז פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אוֹ
מִשְׁפָּחָה אוֹ־שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ
פֹנֶה הַיּוֹם מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם
הָהֵם פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה
יח רֹאשׁ וְלַעֲנָה: וְהָיָה בְּשָׁמְעוֹ
אֶת־דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת
וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם
יִהְיֶה־לִּי כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי
אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת־
יט הַצְּמֵאָה: לֹא־יֹאבֶה יְהוָה
סְלֹחַ לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־יְהוָה
וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ
כָּל־הָאָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה
וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת
כ הַשָּׁמָיִם: וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה לְרָעָה
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אָלוֹת
הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה
כא הַזֶּה: וְאָמַר הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן
בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם
וְהַנָּכְרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ
רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ
הַהִוא וְאֶת־תַּחֲלֻאֶיהָ אֲשֶׁר־
כב חִלָּה יְהוָה בָּהּ: גָּפְרִית וָמֶלַח

שְׂרֵפָה כָל־אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע
וְלֹא תַצְמִחַ וְלֹא־יַעֲלֶה בָהּ כָּל־
עֵשֶׂב כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה
אַדְמָה וּצְבֹיִים אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה
כג בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ: וְאָמְרוּ כָּל־
הַגּוֹיִם עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה
כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת מֶה חֳרִי
כד הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה: וְאָמְרוּ עַל
אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם
בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
כה וַיֵּלְכוּ וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר
לֹא־יְדָעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם:
כו וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּאָרֶץ הַהִוא
לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה
כז הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה: וַיִּתְּשֵׁם
יְהוָה מֵעַל אַדְמָתָם בְּאַף
וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיַּשְׁלִכֵם
אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה:
כח הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
רביעי (שני) הַזֹּאת:
*ל א וְהָיָה כִי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ
כָל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה
וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ
וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ בְּכָל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ב שָׁמָּה: וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר־אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּכָל־
ג לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ: וְשָׁב יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ
וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר
הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
ד אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם
מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
ה וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: וֶהֱבִיאֲךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ
אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהֵיטִבְךָ
ו וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ: וּמָל יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת־לְבַב
זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
חמישי (שלישי) אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־
ז נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: וְנָתַן יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵת כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה
עַל־אֹיְבֶיךָ וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר
ח רְדָפוּךָ: וְאַתָּה תָשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ
בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־
מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם:
ט וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל |
מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי
בְהֶמְתְּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ לְטֹבָה
כִּי | יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ
לְטוֹב כַּאֲשֶׁר־שָׂשׂ עַל־אֲבֹתֶיךָ:
י כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו
הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי
תָשׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־

הינא מענא אליום: 15. **כי** – אין אנתו ערפתו אלא אלדי ג̇לסנא פי ארץ̇ מצר ואלא אלדי פיתנא פי מאבין אלשיעוב אלדי פיתו: 16. **ותראו** – ונצ̇רתו אלא ריג̇וסתהון ואלא מעבודתהון כ̇שב וחג̇אר פיצ̇א ודהב אלדי מעהון: 17. **פן** – לילא מווג̇וד פיכון רג̇ול או אמרא או טייפיה או ציביט אלדי קלבו מלתיפית אליום מן ענד אללה אלהנא לימצ̇ו ליעבדו אלא מעבודאד שיעוב הימא לילא מווג̇וד פיכון רג̇ול מהדיס כ̇טאייא או קסצ̇א: 18. **והיה** – ויכון פיסמועו אלא כלאם לעניה האדי ויחסוב פי קלבו קאיילא סלאם יכון לי אין פימסתיקאם קלבי אמצ̇י לאג̇ל ליזיד לו כ̇טא ג̇לטא עלא אלקצ̇א: 19. **לא** – לם יאבי אללה יספח לו אין חין יתדכ̇ן איניף אללה וגרתו פי דאליך אלרג̇ול ויברכו פי ג̇מיע אללעניה אלמכתוביה פיל כותאב האדא וימחי אללה אלא סמו מן תחת אלסמא: 20. **והבדילו** – ויפרקו אללה לראדוויה מן ג̇מיע אסבט ישראיל כי ג̇מיע לענאת אלאחד אלמכתוביה פי כותאב אלשריעא האדה: 21. **ואמר** – ויקול ג̇יל אלאכ̇ראני בנינכון אלדי יקומו מן וראכון ואלאג̇נבי אלדי יג̇י מן ארץ̇ בעידיה וינצ̇רו אלא צ̇רבאת דאליך אלארץ̇ ואלא אווג̇עהא אלדי אווג̇ע אללה פיהא: 22. **גפרית** – כברית ומיליח חרקית ג̇מיע ארצ̇הא לם תנזיריע ולם תנבות ולם יטלע פיהא ג̇מיע עישיב כי קלבית סדם ועמרה אדמה וצביים אלדי קלב אללה פי ג̇צ̇בו ופי חימיתו: 23. **ואמרו** – ויקולו ג̇מיע שיעוב עלא איש ציניע אללה כידא לל ארץ̇ האדי איש אשתאד ג̇צ̇ב אלעצ̇ים האדה: 24. **ואמרו** – ויקולו עלא אלדי תראכו אלא אחד אללה אילאה אבאתון אלדי קטע מעהון פיכ̇רוג̇הו ליהון מן ארץ̇ מצר: 25. **וילכו** – ומצ̇יו ועבדו מעבודאת אלאג̇נבייה וסג̇דו ליהון מעבודאת אלדי לם יערפוהון ולם קסם ליהון: 26. **ויחר** – ושתאד ג̇צ̇ב אלה פי דאליך אלארץ̇ ליג̇יב עליהא אלא ג̇מיע תשתימיה אלמכתוביה פיל כותאב האדא: 27. **ויתשם** – והג̇ג̇הון אללה מן עלא ארצ̇הון פיל ג̇צ̇ב ופיל חימייה ופי צכ̇ט עצ̇ים והג̇ג̇הון אלא ארץ̇ אכ̇רא כיל יום האדא: 28. **הנסתרת** – אלמכ̇פייאת קדאם אללה אלהנא ואלמכשופאת לינא ולבנינא חיתא אלדהר לנצנע אלא ג̇מיע כלאם אלשריעא האדי:

ל

1. **והיה** – ויכון אין יג̇ו עליך ג̇מיע אלכלאם הדולי אלבראכיה ואלתשתימיה אלדי ג̇עלת קידמך ותרג̇ע אלא קלבך פי ג̇מיע אלשיעוב אלדי תווהך אללה אלהך תם: 2. **ושבת** – ותרג̇ע חיתא טאעית אללה אלהך ותסמע פי צוטו כי ג̇מיע אלדי אנא מווציך אליום אנתא ובנינך פי ג̇מיע קלבך ופי ג̇מיע נפסך: 3. **ושב** – וירג̇יע אללה אלהך אלא סבוותך וירחמך וירג̇ע ויג̇מעך מן ג̇מיע אלאומם אלדי בדרך אללה אלהך תם: 4. **אם** – אנכאן יכון מתווהך פי אטרף אלסמא מן תם יג̇מעך אללה אלהך ומן תם יאכ̇דך: 5. **והביאך** – ויג̇יבך אללה אלהך אלא אלארץ̇ אלדי יוורתו אבתך ותוורתהא ויחסנך ויכ̇תרך מן אבתך: 6. **ומל** – ויזוויל אללה אלהך אלא תטלמוס קלבך ואלא תטלמוס קלב נסלך לתחיב אלא אללה אלהך פי ג̇מיע קלבך ופי ג̇מיע נפסך לאג̇ל חייתך: 7. **ונתן** – ויג̇על אללה אלהך אלא ג̇מיע אללענאת הדולי עלא עדווינך ועלא בג̇צ̇ינך אלדי רג̇דוך: 8. **ואתה** – ואנתא תרג̇ע ותסמע פי צוט אללה ותצנע אלא ג̇מיע אווצייאתו אלדי אנא מווציך אליום: 9. **והותירך** – ויפצ̇לך אללה אלהך פי ג̇מיע צנעית ידיך פי תמר בטנך ופי תמר בהמתך ופי תמר ארצ̇ך לל חסניה אין ירג̇ע אללה ליסיר עליך לל חסין כאלדי סאר עלא אבתך: 10. **כי** – אין תסמע פי צוט אללה אלהך לתחפץ̇ אווצייאתו ורסומתו אלמכתוביה פי כותב אלשריעא האדי אין תרג̇ע אלא אללה אלהך פי ג̇מיע קלבך

16. **שקוציהם** – וכן **בד**. ג: כריהאתהון, שכ̇וצאתהון. הראשון משמעו תועבותיהם, והשני, שכ̇וצאתהון, נדיר בערבית, ומשמעו פסל הנעשה מאבן וכדומה. ראה מחיט אלמחיט, עמ׳ 455. 17. **שרש פרה ראש ולענה** – איש מהרהר בחטאים או בזדון, כת״א (גבר מהרהר חטאין או זדון). **בד**: שורש מתמיר סם ועלקם – תרגום מילולי. ג: **פורה** – מפריע, מתמר, מנמי – נרדפים; **ראש** – חנצ̇אל, סם – פקועה, סם; **ולענה** – עלקאם, צבר – מר מאוד – נרדפים. 18. **והתברך** – ויחשוב, וכן ד. **בג**: ויתבארך. **בשררות לבי** – ביושר לבי. **ב**: פי חוסיבת קלבי – במחשבות לבי. ד: פי הדים קלבי – בהרהור לבי. ג: במנצ̇ר, בחסאב, בהדס, בקווית קלבי – במראה, במחשבות, בהרהור, בחוזק לבי. בהרהור, בעקבות ת״א (בהרהור לבי). במראה, בעקבות רש״י: במראית לבי, כמו אשורנו ולא קרוב, כלומר מה שלבו רואה לעשות. **למען ספות וגו׳** – למען להוסיף לו חטא של שגגה על זדון. התרגום הוא מילה במילה כת״א (בדיל לאוספא ליה חטאי שלותא על זדנותא), וכן **ב**. **גד**: ליאג̇ל יזיד אלרייאניה על עטשאניה – תרגום מילולי. 19. **יעשן אף ה׳** – תרגום מילולי. **כגד**: ישתד ג̇צ̇ב אללה – יגדל זעם ה׳. 21. **יקומו** – וכן **ב**. ד: ינתצבו – נרדפים. **תחלאיה** – **כגד**: אמראצ̇הא – נרדפים, וכן בפועל חל״ה בהמשך הפסוק. 27. **ויתשם** – וגירשם, כת״א (וטלטלינון). **כגד**: וקלעהום – ועקרם.

ל

1. **הדיחך** – התעה אותך, וכן ד. **ב**: שתתך – פיזר אותך. ג: קדפך, דחאך, דפעך – נרדפים של דח״ה. 2. **עד ה׳** – עד יראת ה׳, וכן **כד**. 6. **את לבבך** – את תימהון לבבך ותימהון וכו׳. וכן **ב**. ד: עמאווית קלבך ואלא

לְבָבְךָ וּבְכׇל־נַפְשֶׁךָ׃
שישי יא כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר ס
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא־נִפְלֵאת
הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחֹקָה הִוא׃
יב לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר מִי
יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ
לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה׃
יג וְלֹא־מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר
מִי יַעֲבׇר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם
וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ
יד וְנַעֲשֶׂנָּה׃ כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ
הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ
שביעי ומפטיר (רביעי) לַעֲשֹׂתוֹ׃
טו רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם
אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־
טז הַמָּוֶת וְאֶת־הָרָע׃ אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר
מִצְוֺתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ וּבֵרַכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־
יז שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ וְאִם־יִפְנֶה
לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמָע וְנִדַּחְתָּ
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים
יח וַעֲבַדְתָּם׃ הִגַּדְתִּי לָכֶם הַיּוֹם
כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן לֹא־תַאֲרִיכֻן
יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה
עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה
יט לְרִשְׁתָּהּ׃ הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים
לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ׃
כ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדׇבְקָה־בוֹ כִּי
הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת
עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם׃

וילך
לא א וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים
ב הָאֵלֶּה אֶל־כׇּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד
לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה אָמַר
אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן
ג הַזֶּה׃ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא | עֹבֵר
לְפָנֶיךָ הוּא־יַשְׁמִיד אֶת־הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וִירִשְׁתָּם
יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר
שני * ד דִּבֶּר יְהוָה׃ וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחוֹן וּלְעוֹג
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר
ה הִשְׁמִיד אֹתָם׃ וּנְתָנָם יְהוָה
לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם כְּכׇל־
הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃
ו חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־
תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי | יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא
יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃
שלישי (חמישי) * ז וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כׇל־יִשְׂרָאֵל
חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־
הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם
ח וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם׃ וַיהוָה
הוּא | הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה
עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא
ט תִירָא וְלֹא תֵחָת׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־
רביעי י כׇּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְצַו מֹשֶׁה
אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ | שֶׁבַע שָׁנִים
בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג
יא הַסֻּכּוֹת׃ בְּבוֹא כׇל־יִשְׂרָאֵל
לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא
אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כׇּל־
יב יִשְׂרָאֵל בְּאׇזְנֵיהֶם׃ הַקְהֵל
אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים
וְהַטַּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ
וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כׇּל־
יג דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ וּבְנֵיהֶם
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כׇּל־
הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים

ופי ג̇מיע נפסך: 11. **כי** - אין אלוצייה האדי אלדי אנא מוציך אליום לם נכ̇אפית היא מינאך ולם בעידיה היא: 12. **לא** - לם פיל סמא היא קאיילא מינו יטלע לינא ליסמא ויאכ̇דהא לינא ויסמענא ליהא ונצנעהא: 13. **ולא** - ולם מן קאטיע אלבחר היא קאיילא מינו יפווית לינא אלא קאטיע אלבחר ויאכ̇דהא לינא ויסמענא ליהא ונצנעהא: 14. **כי** - אין קריב אליך אלכלם ג̇דא פי תימך ופי קלבך לתצנעו: 15. **ראה** - נצ̇ור ג̇עלת קידמך אליום אלא אלחייא ואלא אלחסין ואלא אלמות ואלא אלרדי: 16. **אשר** - אלדי אנא מוציך אליום לתחיב אלא אללה אלהך לתמצ̇י פי אטראייקו ולתחפצ̇ אווצייאתו ורסומתו ואחכמו ותעיש ותכתר ויברכך אללה אלהך פיל ארצ̇ אלדי אנתא ג̇אייה תם לתוורתהא: 17. **ואם** - ואנכאן ילתיפית קלבך ולם תסמע ותתוה ותסג̇וד למעבודת אלאג̇נבייה ותעבדהון: 18. **הגדתי** - כ̇ברת ליכון אליום אין הלך תהלכו לם תטוולו אייאם עלא אלארצ̇ אלדי אנתא פאיית אלא אלשט לתיג̇י תם לתוורתהא: 19. **העידותי** - שהדת פיכון אליום אלא אלסמא ואלא אלארצ̇ אלחייא ואלמות ג̇עלת קידמך אלברכיה ואלתשתימיה ותסתכ̇יר פיל חייא לאג̇ל תעיש אנתא ונסלך: 20. **לאהבה** - לתחיב אלא אללה אלהך לתסמע פי צוטו ולתלזק פי טעתו אין הוא חייתך וטולית איימך לתג̇לוס עלא אלארצ̇ אלדי חלף אללה לאבתך לאברהים ליצחק וליעקוב ליעטי ליהון:

לא

וילך 1. **וילך** - ומיצ̇י מוסה וכלם אלא אלכאלם הדולי אלא ג̇מיע ישראיל: 2. **ויאמר** - וקאל אליהון איבין מייה ועשרין סניה אנא אליום לם אג̇צ̇יר עאד לאכ̇רוג̇ וליאג̇י ואללה קאל אליי לם תפות אלא אלשט האדא: 3. **ה׳** - אללה אלהך הוא פאיית קידמך הוא יפני אלא אלשיעוב הדולי מן קידמך ותוורתהון יהושע הוא פאיית קידמך כאלדי כלם אללה: 4. **ועשה** - וייצנע אללה ליהון כאלדי ציניע לסיחון ולעוג צולטין אלאמורי ולארצ̇הון אלדי פנא ליהון: 5. **ונתנם** - ויסלמהון אללה קדמכון ותצנעו ליהון כי ג̇מיע אלוצייה אלדי ואצית ליכון: 6. **חזקו** - אתקוו ותאייאדו לא תכ̇אפו ולא תנכסרו מן קדמהון אין אללה אלהך הוא מאצ̇י מעך לם ירכ̇יך ולם יתרכך: 7. **ויקרא** - ונדא מוסה ליהושע וקאל אליה לחצ̇רית ג̇מיע ישראיל תקווא ותאייד אין אנתא תיג̇י אלא אלקום האדא אלא אלארצ̇ אלדי חלף אללה לאבתהון ליעטי ליהון ואנתה תוורתהא ליהון: 8. **וה׳** - ואללה הוא מאצ̇י קידמך הוא יכון מעך לם ירכ̇יך ולם יתרכך לם תכ̇אף ולם תפזע: 9. **ויכתב** - וכתב מוסה אלא אלשריעא האדי ועטהא אלא אלכ̇דאם בנין לוי אלחמלין אלא סנדוק אחד אללה ואלא ג̇מיע כ̇תייארית ישראיל: 10. **ויצו** - ווצא מוסה ליהון קאיילא מן חיד סבע סנין פי מיעאד סנת תסייבא פי עיד אלמצ̇לאת: 11. **בבוא** - פי מג̇י ג̇מיע ישראיל לינצ̇ור אלא קדאם אללה אלהך פי מכאן אלדי יסתכ̇יר תקרא אלא אלשריעא האדי קבל ג̇מיע ישראיל פי חצ̇רתהון: 12. **הקהל** - ג̇אוויק אלא אלקום אלארג̇אל ואלנסוואן ואלטיפיל וג̇אריבך אלדי פי קורך לאג̇ל יסמעו ולאג̇ל יתעלמו ויכ̇פו מן אללה אלהכון ויחפצ̇ו ליצנעו אלא ג̇מיע כלאם אלשריעא האדי: 13. **ובניהם** - ובנינהון אלדי לם

עמאווית - עיוורון לבך ועיוורון וכו׳. 20. **ולדבקה בו** - ולדבוק ביראתו, וכן **כד**, כת״א (לדחלתיה).

לא

3. **ישמיד** - וכן **כד**. ג: יהליך, יפני - נרדפים. 5. **ונתנם** - ומסרם, וכן **כ**. ד: וג̇עלהון - ונתנם. 6. **חזקו ואמצו** - וכן **כד**. ג: חזקו - אשתדו, אתקוו. ואמצו - ואתמכנו, ואתקוו - כולם נרדפים. **תערצו** - תישברו, וכן **כגד**, כת״א (ולא תתברון). 8. **תחת** - תפחד. **כד**: תנכסיר - תישבר, כת״א (תתבר). ג: תנקיטיע - תוזנח. 10. **במעד** - וכן **כד**. ג: פי מיעאד, פי ווקת - הראשון כיתר התרגומים והשני מילה נרדפת: בזמן. **השמטה** - וכן **כ**, ובצורה אחרת של השם ד: אל תסוייבא. ג מביא שני תרגומים נרדפים: תסייב, תרך - הראשון כיתר התרגומים והשני נרדף. **בחג הסכות** - וכן **כ**, בצורה אחרת של השם: פי עיד אלמצ̇אל. ד מתרגם את חג בשורש ערבי דומה, כרס״ג: פי חג̇ אלמצ̇ל. 13. **חיים** - וכן **כ**. ד: עאיישין - נרדפים.

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005